

ANNAM LỊCH SỰ

HÃY NÊN

HÚT THUỐC LÁ

JOB

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KY

Mấy lời nhảm nhí cùng thầy kỳ già

Hôm 7 juin, kỳ-giá lên ga gởi cau khô, nghe người co-li báo rằng: « ở đây thầy kỳ ăn mỗi bao một gói (0\$10). Tính số hàng thì phải mất 5\$00. Kỳ giá trộm nghĩ rằng: « không lẽ về thời buổi này mà mấy kẻ thanh-niên còn giữ cái tập quán ăn của lối lệ thế tr ? »

Không ngờ, thầy làm ra hó gút gút và nói nhảm nhí như sau. Và lại bằng kỳ giá tới 1 tấn 880 ki-lô, không hiểu ý thầy ra sao ?

Vậy có mấy lời nhảm nhí cùng thầy: « Bể nhân không tiếc gì năm ba đồng bạc, song không đủ để cái tập quán để bên kia nó làm như tấm lòng thanh bạch của mấy thầy. Xin mấy thầy biết cho.

Il-lu-dao lai cáo

THỪA-THIỆN

(PHÚ-LỘC)

Trông thấy đau lòng

Ở làng T. K. trong xã Kiềm-Lâm có một hai con ngựa. Từ khi ông T. Đ. L. đến thay cho ông Ch. mà kiếm quản số ấy, không rõ vì sao không có người chăn sóc để ngựa tha hồ rong ruổi phá tán hư-bại ruộng trạ. Nông dân đã chịu biết bao nỗi khổ nhọc, nay lại thêm cái nạn ngựa phá như thế nữa !

Nội đạo dân nghèo mà để cho súc vật phá hại như thế, lương tâm không đau hay sao ? ?

Một người hay chuyện

THANH-HÓA

(THO XUAN)

Dân xin nước uống

Nguyên trước mấy năm nay nhà nước phát tiền, dân được một cái giẻng ở gần phố lý (giẻng từ nước, cả phố gánh không hết). Quan dân đã cùng một lòng như nhau thì dân cũng được tự do ăn ghé nơi giẻng ấy. Non một năm nay chẳng biết quan

nghe thế nào, mà chỉ để quan và các thầy làm việc được uống nước giẻng còn dân thì không được vào.

Chúng tôi biết rằng ở xã hội ta thì khi nào cũng có cái dân quan cách biệt, đầu giảm mộng tưởng được uống nước cùng quan ! Nhưng khi nỗi dân chúng phần nhiều phải đi làm thuê suốt ngày, đầu tắt mặt tối, lại còn tập dịch các sở, tới về mới đi gánh nước được mà sống thì xa quá.

Vậy xin quan trên nghĩ lại để cho dân phố được gánh nước giẻng ấy thì chúng tôi khỏi phải những điều bất tiện kia.

Dân phố phố Thọ lai cáo

NGHỆ AN

(THANH-CHƯƠNG)

Sao lại cường bức. . . ?

Hôm trước kỳ giá nhân đi ngang qua thôn Dụ-phúc để thăm người bạn, có được nghe câu chuyện sau này:

Ở phủ Anh sơn, nhà nước định lập một cái nhà thương, phí khoản còn thiếu 5.000.000 bất « thân sắc, tổng lý, phú bộ, vật lực » trong hai tổng Cát ngạn và Đại đồng phải chịu. Về việc ấy, quan huyện có lên làng chúng tôi là thôn Dụ phúc, quan đòi chúng tôi để, bảo tổng lý kê tên vào sổ, bảo người phải chịu ít ra là 20.000. Người nào vì gia tư khổ đến không thể chịu thì có sẵn lính đó, dẫn ngay xuống huyện, giam một hai ba... ngày. nhận nộp bạc thì về không thì nằm ở trại lệ. . . ! Thêm chi, ông Nguyễn-Giao tuổi ngoài 60, gia tư chi có vài mẫu ruộng mà quan cũng bắt kỳ chịu 20.000 ! Trại lại đối với bọn « vật lực, phú hộ » những quan hưu trí như cụ Thi Ng. C. thì quan huyện rất là khoan hậu, chỉ bắt nộp một đồng xu nào !

... Đâu đâu câu chuyện như vậy, mong sao quan trên lưu tâm soi xét cho dân tình, trả tình cách gì cho công bằng hơn.

Một người biết chuyện

TOURANE

Trả lời về những câu hỏi về « Cái tin mừng »

Mấy bữa rày, vì thấy Tiên Long

Thương đoàn « Cái tin mừng » ở trên các báo, phần đông anh em có chùn trong hội kỳ thường đến hỏi tôi coi cái quảng cáo đó có thực không.

Vậy tôi cũng chịu lòng anh em mà bày tỏ một vài điều đại khái ở đây cho anh em hiểu, mong rằng từ rày sắp sau anh em đừng đến hỏi tôi về việc vài bố với Tiên Long, Tiên lý gì nữa ; vì hồi trước ông chủ của tôi, vẫn phủ thác cho tôi để giao thiệp với Tiên Long Thương đoàn, song bây giờ tôi không muốn can thiệp vào nữa.

Tiên Long Thương đoàn xin làm đại lý cho hãng Gratry để bán vải ở Trung kỳ.

Muốn làm đại lý phải có đủ số 40.000\$ hoặc bằng khế, hoặc bằng bạc mặt để làm đảm bảo mới được.

Kể từ năm ngoái, Tiên Long Thương đoàn khi thì nộp một ngàn, khi thì nộp hai ngàn đồng, đến đây nộp bảy giờ đã được 22.000\$, và lại có mượn một cái khế của ông Ng. v. T. nào đó nữa để thêm vào ; song cũng chưa đủ số tiền 40.000\$ được.

Trong số 22.000\$ mà Tiên Long đã đóng được đó thì có lẽ hai phần ba là tiền của hãng Gratry mà ra. Vì hãng Gratry giao vải cho Tiên Long bán trữ, nghĩa là khi nào bán hết rồi và tiền tiền rồi, lại còn có được một kỳ hạn là ba tháng nữa, mới đem tiền đến trả cho hãng Gratry. Vậy trong khi chưa đến kỳ hạn thì Tiên Long có thể lợi dụng cái tiền vải của Gratry mà đem làm đảm bảo cũng được.

Mới đây ông Trần Quang Đoàn lại gởi cho ông chủ tôi một cái thư nói tha thiết để mượn lại của ông chủ tôi hai ngàn đồng ! Thảm thay cho một hội lớn lao như hội Tiên Long Thương đoàn !!

HÀNG HANG-CHANH

Thơ-ký của ông CUENIN

và là người đã giao thiệp với Tiên Long Thương đoàn về việc vải Graty.

QUẢNG-NAM

(HÒA-VANG)

Chuyện bỏ thuốc me

Tôi tên là Mai - xuân - Thắng ở

làng Phước-lý, có gặp một chuyện duyên có như sau này :

Ngày 9 Juin vừa rồi, độ hai ba giờ chiều, lên Nguyễn-văn-Quyển ở làng Nghi-an đến thăm tôi, tôi mượn y đóng bó giùm ít thuốc thuốc là. Khi mặt trời đã gần chên núi, tôi mới chú ta ở lại thời cơm, song chủ Quyển nhất định ra về. Giấy lát, người em gái tôi thấy nước trong ghè vàng học học, bay hơi lên nồng nàn. Tôi bảo nó làm thỉnh, biết rồi ! Bày chủ nào bỏ thuốc me vào nước chứ gì !

Suốt ngày nay, nhà tôi không có ai lạ đến cả, chỉ có tên Nguyễn-Quyển thôi. Tôi tự nghĩ rằng dứa gian là mượn hai mình, chắc tôi nay chúng nó sẽ cầm dao cầm thớt đến.

Tôi liền trình trước ông T. ý đem dân đến rình bắt. Đến nửa đêm, Quyển mở cửa chui vào trong nhà. Tôi và anh em dân đến gần ngủ ngày kho kho. Chủ Quyển đóng cách thủ xem chúng tôi đã thoát chưa, lấy tay sờ chúng tôi, rồi kêu nhỏ nhỏ : anh hai ! anh hai ! thức hay ngủ anh ? Chúng tôi đều nín lặng. Quyển mò lên vào chỗ đầu đầu tôi nằm ; tôi liền lấy cây chĩa cho hai đôi mắt áp lại trối trối. Còn ngoài ngõ bấy tám chú công đuôi chạy tuốt. Bà con trong nhà là làng, hai người dân làng Trà-sơn chạy đến. Tức thì, tôi có một hàng cận là Hòa-an, Trà-sơn cùng làng tôi là Phước-lý đứng ở băng và kỳ-giá. Các làng đều nhận làm chứng. Còn sự xin kỳ giá thì ông xã Trà-sơn và ông xã Hòa-an nói rằng : Việc kỳ giá quan huyện bảo kỳ chúng tôi mới kỳ. (Lạ thật ! phần mình sao lại đợi quan bảo ?)

Sau lại chỉ một làng Phước-lý đứng giải tên Quyển, và đem ghè nước xuống định quan mà thôi.

Công chuyện đầu đời như thế, không biết quan xét đoán ra thế nào ? Mong quan trên minh cứu việc này thì dân thôn đã may mới khỏi nạn thuốc me chẳng.

Mai-xuân-Thắng

BÌNH-ĐỊNH

Ăn tiệc thế có ngon không ?

Ngày 3 tháng 5 Annam, kỳ-giá đi ngang trường Thanh-xuân nghe tiếng ồn ào, lại xem. Bỗng thấy một trò tay xách chai rượu đi lại, kỳ giá hỏi : « đám gì vậy tr ? »

Trò ấy nói : « Năm nay trường tôi đi thi đã được 4 trò. Thầy bảo 4 trò ấy chịu 8\$00, mua con lợn hết 6\$50, còn 1\$50 mua đồ uống. Thầy bảo góp thêm nữa mà chẳng biết có góp được không. Bữa nay dọn tiệc « ăn mừng » (?) , thầy mới chức việc trong làng Thanh-xuân đến dự tiệc rất đông.

Vừa một trò ở trong trường chạy ra phân nân nhà nghèo mà thầy bắt chịu 2\$00, chạy hết mồ hôi khó nước miếng.

Cái tiệc cay chua nhĩ ! mà họ nuốt trọn cả ! cũng giỏi ! Lại cáo

TUY-HÒA

Tiền mất tạt còn

Vừa rồi ở Tuyhôn có một cô khách trú, trẻ chừng 25 tuổi, đi

ráo khắp thành phố, tự xưng là một tay hải sản rừng và săn con mắt rất thiện nghệ ở Thượng-Hải.

Mới nghe, ai ai cũng tin, mà nhất là người ở nhà quê, lắm người phải mất một món tiền về sự bất sâu, mà đến nay mới rõ là rành cái thuật phỉnh người kiếm tiền. Hiện nay, ngoài những người

có bệnh đau răng hoặc đau mắt ra, lại có nhiều người mất nguyên không bệnh mà nay cũng mang bệnh.

Nghe dân có khách trú này đã cầu được một món tiền khá lớn ở các tỉnh miền ngoài.

Ta chẳng nên trách họ, vì đó là cái kế sinh nhai của họ, chỉ buồn cho người minh không xem xét đến thân, cứ bị phỉnh phờ hoài ! tội thật !

BẮC-KY

MINH - BINH

Lại chuyện họ cái lương của Tiên-Long Thương-Đoàn

Ngày đầu tháng năm ta vừa đây là kỳ mua bán họ của các bạn chơi họ cái lương Tiên - Long Thương-đoàn ở hạt Ninh-bình.

Ông chủ và người Thư-ký Tổng-cục Tiên - Long Thương - đoàn ở Nam Định, lúc có mang tiền cùng số sách giấy mà đi ở đó nhà vào để chờ họ cho các bạn chơi ở hạt đó.

Ôi vừa vào đến nơi thì bị quan sở tại bắt giam luôn cả người và ô tô, mãi đến hôm sau, hai người ấy mới được tạm tha ra vì họ có đặt tiền kỳ qu.

Quan sở tại có sức cho dân biết rằng : việc họ Cái-lương ở hạt này nay hãy tạm cầm không được mua bán, mà các người chơi họ cũng không ai được đóng tiền nông

gi cả để đợi ngài còn tư lồi lại xem việc ấy có phép của chính phủ cho không.

H. T. N. B. 19 Juin

NAM-KY

SAIGON

Trung-Kỳ ái hữu

Kỳ nhóm Đại Hội Đồng chiều 16 Juin 1929, bốn hội có nhận đồng số học một trăm đồng (100\$00) của ông Đặng Nghi, quê quán tỉnh Phú Yên, làm nghề thầy thuốc và

ĐÁU KHUYNH - DIỆP

Có bốn hạng ve :

Giá bán lẻ A - 0\$10 ; B - 0\$20

C - 0 \$ 85 ; C - 0, 58

Còn giá sỉ rất hạ.

Về chai 1 lít và thùng 18 lít, xin hỏi giá riêng. Trong mỗi ve đấu, trừ các khoản chi phí ra, chúng tôi chỉ còn lời rất là mỏng ; nhưng chúng tôi hết sức trông mong, sau này đấu Khuynh-Diệp trắng khắp ba kỳ, hơn bốn thua mỗi ngày tiêu-thụ phồng được bốn năm ngàn ve, thì trước là bà - con đều có đầu tốt giá rẻ mà dùng, sau là lợi nhỏ của chúng tôi hòa ra to, ngõ hầu hầu để mở thêm công việc khác.

VIÊN - ĐỆ

distillateur, ĐỒNG - HỚI

MAO HIỂN NỮ HIỆP

(PHÚC-NHÍ-MA-TU

TRINH-THẨM-AN)

Dịch - giữ : XÀ-TÚC-TÚ

56 22

CHƯƠNG THỨ NĂM

Lịch sử một cái sơn-dòng trong

tâm cổ-cung

(Tiếp theo)

Bạn ta nói : « Chuyện ấy có khó gì đâu, đợi một chốc nữa. Bà trước sẽ nói đến thời với nàng rằng vì câu chuyện thăm tra đó, sáng mai bạn ta đến đi uống, không ở nhà được ; như nàng có gien câu, thì xin đợi đến buổi chiều mới có thể nói đến được ; như thế thì nàng phải nghe lời y đến thăm bạn ta sẽ tới lại nhà nàng họp mặt mà nói chuyện một hồi, thế thì nàng không phải ra cửa một bước nào, mà cũng được tiếp chuyện với y, thế thì ta không cần phải từ là mà nàng không phải chờ lại đây, có phải là tiện không ? »

Bà trước nói :

« Thế thì hay lắm ! nhưng lại phiền hai người phải đợi giờ đi lại, trong lòng tôi không lấy làm yên.

Ta cười mà nói rằng :

« Can gì mà ngại ngại. Vì có bảo loan cái bệnh thể cho một vị nữ sĩ, thì những người khỏe mạnh, ai cũng có một phần nghĩa vụ, thiên tư một bước, có lấy gì làm khó nhọc, nhưng cứ theo con mắt ta là một nhà y-sinh mà xem, thì nữ-sĩ bệnh thể đã có hơi khó sức, nên ngày cũng nên hành động hơi ba giờ đồng hồ, thỉnh thoảng có đi ra khỏi cửa ngắm nắng, cũng không ngại gì, hoặc giả lại có chỗ bắt chước không biết chừng. Đang có lúc nắng tốt nhất, thì phải lưu ý lảng nhai, cho nắng được bằng lòng vừa ý ; đứng để có lấy gì sơ suất làm cho nắng có chút buồn bả, ấy là điều khôn gừ. . . .

Ta nói đến đây, bạn ta bắt tay ta cả cười mà nói với Bà trước rằng :

« Về đường y lý thì bác này là một nhà lâm-thuốc có bản lãnh, rõ biết lời cho bác uống thuốc cầm, bác lại mượn y học mà biến chế, làm cho bọn ngoài cửa này phải chịu

thua (nghĩa là bọn không học thuốc), mới rồi bác nói mấy câu đó, nghe có chi lý ; Bà trước cứ để cho nó-sĩ lại đây, không có ngại gì ; và nhân dịp nói chuyện bác HOA-SINH y sĩ này, chữa trị cái bệnh nữ-sĩ, đang giúp cho bác một mối sinh ý. Sau khi chữa lành bệnh rồi, bác lại thỉnh thoảng sẽ được một món thù kim, khỏi phải lo nghĩ đến chuyện ăn uống nữa, sinh lòng ghen, và phân biệt rằng tôi làm lý bác ta đi theo, tôi cả bao nhiêu thì giờ mà chỉ có một mình tôi phải tới, còn bác không có chút gì cả ? . . .

Bạn ta nói thế là có ý nhạo chơi, chứ không phải nói thiệt, nhưng ta sợ nhạo đó ngạt lòng nên ta cười mà nói rằng :

« Bà trước không nên nghe lời bạn tôi nói nhạo, tôi làm bạn hay đi với ông ta, mỗi khi ông ta được người ta thù báo, tôi vẫn không được chút gì, song thực ra thì trong mấy ngày sau, cái lợi ích của tôi lại càng xấp mấy. Tôi không đến gì Bà trước, ở ngoài biên diện thì tôi xưng ông ta là bạn, mà kỳ thực thì một con lợn béo tôi bán mà chuyện

lợi ; không luận cái án « tr » ông ta nhọc lòng nhọc sức, tìm tôi để thăm cũng đều chỉ cuối, đến lúc xong việc rồi, tôi chỉ chờ ngồi bắt đem cái án của nhà đại trịnh thần rao cho các nhà buôn bán, thì toàn cả trên địa cầu này cũng đều hoan nghinh, kim tiền cứ chảy vào nơi tôi như giông nước, không khi nào dứt, cái lợi ích của tôi, không phải là xấp mấy sao ?

Ngay ta cũng ta hai người nói kèo với nhau, Bà trước cứ cười, sắc mặt bình-phục như thường, không có cái đáng sợ như trước nữa, cả cười một hồi, rồi, bảo bạn ta rằng :

« Theo như lời hai người nói, về năng HẢI-ĐỨC, đều có lợi cả, thời thì nay không cần phải nói đến thời với nàng nữa, cứ để quyền tự do cho nàng. Nếu như nàng muốn nâng thân hành lại đây thì ta sẽ nâng một cách vui vẻ và thuận theo ý nàng ; bằng như nàng không lại, thì sau lúc ăn trưa rồi, ta cứ lòng thòng, phỉnh nhai ngài đến đi tới nơi nào mà nói chuyện, thế là tiện rồi. . . . Còn như bạn, năng

LÊ-CÁCH thì có nên nói điện thoại với nàng không ? vậy xin hai người hãy nghĩ, đợi tới nói điện thoại với nàng LÊ-CÁCH một chốc, rồi tôi sẽ lấy cái bản đồ số nhà này cho hai người xem.

Bà trước nói thế rồi đứng dậy lại nói mấy điện thoại với chúng mà nói chuyện với nàng LÊ-CÁCH, đã lâu nói những chuyện ngoài vòng khác hẳn với cái gì định trước.

Bà trước có ý che dấu, không nói rõ nguyên nhân mà nói một cách mờ hồ, ước định cái kỳ hẹn và xin gặp mặt hẳn chuyện v. v. vì thế nên nàng tuýt đôi mắt lại. Nguyên nhân nàng LÊ-CÁCH cần nghe cái tiền tức cho mau chóng rõ ràng lại thông hơn đến năng HẢI-ĐỨC ; nay thấy Bà trước không nói rõ nguyên nhân mà chỉ nói mờ hồ nên lòng nàng sinh nghi. Là gì cái thời nữ nhĩ đã động đến lòng nghĩ, thì tự nhiên sinh ra hôn giận, nên nàng lấy làm căm tức mà trả lời rằng :

« Tôi thuận nhiên lấy một tấm lòng thành mà đối người, đâu có xảy ra ở ngoài chuyện gì, cũng

minh bạch mà cáo cho tôi biết đừng sợ cũng như thường lương mà tìm cách đối phó mới là phải. Nay tôi hỏi cái cổ quan đó vì sao mà mãi, mà người cứ đầu đầu đuôi đuôi, không chịu nói thật ràng ràng ; người thì hỏi lương tâm đối đãi với tôi như thế có đáng không ? Nay tôi cáo thiệp với người, nếu như tôi đây không ra sức xoay trở ngăn đón, tìm cách chu toàn thì cha tôi đã nghe theo lời người nữ-hiệp nọ, đứng trên báo chương, ước kỳ hội diện, thì trong một khoảng nơi chuyện với nàng nữ-hiệp đó, không còn một đồng xu, mà cái cổ quan quí báu đó, đã vào tay cha tôi rồi. Cha tôi rất thích cái cổ quan đó, đã được đến tay, thì có nghĩ gì đến sự đầu đón của ai, cứ nhắm mắt mà nghe theo lời nàng nữ-hiệp đó, thì cái hy vọng của tôi cũng người, có còn gì nữa không ! Tôi chính hăm hăm trông gắp người mà nói chuyện, đã đến người đầu đầu đuôi đuôi, rồi lòng họ lòng tôi như thế, hoặc giả người có chút kiến gì khác sao ? (Còn nữa)

HỘI VẠN QUỐC TIẾT KIỆM

MỘT CẤT TIỀN LÀM VỐN - HỘI DẤU TÊN CỎ PHÂN - CỦA NGƯỜI ĐẠI PHÁP LẬP RA
Đặc biệt ở tỉnh Thượng Hải (China) 7, Avenue Edouard VII
Vốn của H. 65.000 lượng bạc Trung-Hoa (đồng một nửa) và 2.000.000 phật là
Định pháp (đồng một nửa)
Ngày 31 4 1927, Hội sẽ tích được 20.545.000 đồng bạc HongKong dollars
cất tại Thượng-Hải.

TỔNG ĐỐC LỚN Ở ĐÔNG PHÁP: 25 Rue Gayoemer SAIGON - máy nói n° 571 -
PHÓ ĐỐC coi về TRUNG-KY và BẮC-KY: 19 Rue Dargis Desbordes HANOI - máy nói n° 659
HỘI LẬP DƯỚI QUYỀN CHÍNH PHỦ ĐÔNG-PHÁP KIỂM CỐ
Số học sự tích của Hội ghi tại K. o học lớn của Nhà Nước ở Saigon.

Muốn hà tiện cho có cái vốn, hoặc để dành cho con gái khi vu qui,
thì nên lấy một Phiếu (BON) của HỘI

VẠN-QUỐC TIẾT-KIỆM

GIẤ PHIEU, NGƯỜI CHỦ PHIEU ĐƯỢC LÃNH LA

Một ngàn đồng

SỞ TÊN NHỮNG NGƯỜI ĐẠI-LÝ Ở TRUNG-KY

TÊN TỈNH	DANH-HIỆU CỦA HỘI Ở CÁC NHỮNG NGƯỜI ĐẠI-LÝ
Thanh-Hoa	M.M. Bôi Tường Lân, Hồng Lô Tự Khanh, bưu tri, 130 Grand'rue à Thanh Hoa.
Vinh - Benthuy . .	Lâm Quang Nghi, chủ hiệu sách « Thanh Đức », rue Mirécail Forch ở Vinh. Thế cho M. Hoàng-Các xin thời
Ha-Tĩnh	Vũ công Hòa, Hồng làm việc Kiềm bộ, Ex-Instituteur, chủ nhà Văn hương ở Hà Tĩnh
Quảng-Binh	Hồ qui Tạng Thương mại ở Đônghol.
Quảng-Trị	Thỉnh Lân, Chủ nhà Khách san hiệu Lion, rue Thach Hân ở Quảng Trị.
Huế	Tôn Thất Đại, Tư Giáo, ở hiệu chụp bóng Tăng Vinh, rue Paul Bert ở Huế.
Quảng-Ngai	Trương Quang-Luyến, Chủ nhà Khách sạn ở Quảng Ngãi.
Faifo	Trần Đại Hữu, Quang Lộc Tự Khanh, bưu tri ở Faifo

THỜI-LUẬN

HAI ĐỀU CẢI-LƯƠNG TRONG HỌC GIỚI

Ngày 30 Mai vừa rồi quan Toàn quyền có ký một đạo nghị định bỏ sự hạn chế tuổi tác đối với các học sinh ứng thí lấy bằng cấp Cao đẳng tiểu học Pháp-Việt (diplôme d'études primaires supérieures). Dự luận phổ thông đều cho việc ấy là một việc cải lương đáng mừng, vì trước các thí sinh ngạch ấy, con trai thì phải từ 17 tuổi, con gái phải từ 18 tuổi trở lên, mà bây giờ thì mấy tuổi cũng được.

Ngày 5 Jun quan Toàn quyền lại ký một đạo nghị định cho các bằng cấp Trung-học bản xứ (baccalauréat local) cũng có giá trị tương đương với bằng cấp Trung-học Pháp (baccalauréat métropolitain) đối với sự thụ nạp vào các ngạch công vụ cả Đông-dương hoặc địa phương. Các nhà báo « lớn » đã nhao nhao tung hô rằng đó là một cải lương vĩ đại có ảnh hưởng đặc biệt đối với chính sách Pháp-Việt để huân tước chỉ lại có nhiều người lấy đầu óc mà sự ràng buộc lại người Việt-nam sẽ được làm những việc hiện nay để riêng cho người Pháp, thì người Pháp sẽ mất hết chỗ.

Vả p. ần ký giả, đối với hai đạo nghị định ấy chưa với tân đương, mà cũng chẳng phải phê bình, chỉ xin đóng địa vị khách quan mà bày tỏ cái chân giá trị của nó.

Đạo nghị định trên thủ tiêu cái điều kiện hạn tuổi trong đạo nghị định ngày 16 Janvier 1925, nghĩa là từ nay về sau, con trai con gái, vô luận là bao nhiêu tuổi, dù mới lọt lòng mẹ, dù đã lên trường sáu bảy mươi, thì cũng được dự thi. Cái quang cảnh trường thi thủa trước,

cái bè đầu để trải dáo, với ông lão tóc sương da mồi cùng dựng nhau ở một cửa trường, lại tái phục hay sao? Điều ấy hay hay đó ký giả không dám đoán định, duy xét lại, mới đọc đạo nghị định thì tưởng chừng như thế thực, mà có sự thực thì cái quang cảnh ấy không thể khi nào trở lại được nữa. Sao vậy? Dù đi thi Cao-dẳng tiểu-học thì không hạn tuổi, nhưng thí gia nhập trường Cao - đẳng tiểu học thì vẫn có hạn, con trai dưới 13 tuổi, trên 16 tuổi, con gái dưới 14 tuổi, trên 16 tuổi, không thể thí gia nhập được. (Trái dưới 13, gái dưới 14, không được thí Sơ - đẳng tiểu - học). Như vậy thì sau 4 năm học, đến kỳ thi tốt nghiệp, con trai cũng không có ai dưới 17 tuổi, con gái cũng không có ai dưới 18 tuổi, mà lại phải chờ không có ai trên 24 tuổi (giả thiết rằng mỗi người học một lớp phải hai năm). Giả sử học sinh không học tại trường công, tự nghiên cứu lấy một mình, hoặc học với thầy riêng mà cũng được dự thi thì vô luận là bao nhiêu tuổi cũng được dự thi thực. Nhưng in quên cái quyền học sinh lý lịch (hay sao? Muốn dự thi thì phải có quyền học sinh lý lịch chứng nhận rằng mình đã theo học đủ bốn năm trong một trường Cao đẳng tiểu học. Ấy vì cái điều kiện học sinh lý lịch (diplôme scolaire) ấy mà cái nghị định kia đối với hiện trạng vẫn không thay đổi chút gì. Mấy nhà ngôn luận nóng nổi nọ, hãy ý nghĩ gì có cái tên « cải lương » nêu trên thì đã với đầu dưng lấy được, nhớ đến cái học sinh lý lịch ấy, nên họ thảy thà, thì hẳn phải mất đi « cải lương » chứ chẳng khác.

Còn đạo nghị định thứ hai thì sao? Trước kia, những người có bằng cấp Trung-học lấy nghiệp Pháp thì được bổ dụng ở các công sở, vào ngạch tương đương với người Pháp, còn những người có bằng cấp Trung-học lấy nghiệp bản xứ, công phu học tập cũng không kém gì hơn trước kia, mà không có tư cách được bổ dụng làm quan. Nay có nghị định này thì những người hạng sau được thêm quyền lợi ít nhiều, cũng là một điều hạn họ lấy làm mãn nguyện thực.

Chừng mấy lần những nhà học giả Việt-nam thường yêu cầu cho hai cái bằng cấp Trung - học lấy nghiệp hai hạng ấy đều có giá trị tương đương, họ yêu cầu đó là về phương diện giáo dục, mà cái nghị định của quan Toàn quyền lại giải quyết vấn đề ấy về phương diện hành chính, nói rằng nghị định ấy có lợi thì chỉ có lợi cho một hạng người « quan lại mới » mà thôi, chứ đối với việc giáo dục thì chẳng ảnh hưởng gì. Người mà nhà yêu cầu cái « giá trị tương đương » như vậy là cốt để những người lấy nghiệp Trung-học ở trong nước, có thể có cơ hội mà học lên đến bậc Đại-học ở P.áp, mà bằng cấp Trung-học bản xứ, các trường Đại học Pháp vẫn không thừa nhận, thì mấy ông từ tài bản xứ, như ta thường gọi, cũng chỉ còn có hai đường: một là ra làm việc các công sở, hai là theo học ở trường Cao-dẳng Đông-dương. (Cái chân tướng của trường Cao-dẳng Đông-dương thế nào đây không phải nói). Ai muốn học lên bậc Đại-học (ở Pháp) thì phải học theo học Trung-học Pháp, mà những trường Trung học Pháp có ở Đông-dương (Saigon và Hanoi) thì chỉ một số rất ít học sinh Annam, có điều kiện đặc biệt, được gia nhập mà thôi.

Trên kia ký giả nói rằng đạo nghị định ấy không có ảnh hưởng gì về đường giáo dục, nói thế chưa đúng. Vẫn có ảnh hưởng chứ không không. Ảnh hưởng thế nào? Ta đã nói rằng những ông từ tài bản xứ, chỉ còn có hai đường, một là làm việc các công sở, hai là theo học ở trường Cao đẳng Đông-dương. Học trường Cao đẳng thì học là 3 năm hoặc 4 năm, đến khi tốt nghiệp cũng bỏ đi làm quan mà theo ngạch bản xứ, tiền lương được 100 trăm ba trăm tư đồng, mà không học Cao đẳng, xin đi làm quan, cũng vào ngạch cao đẳng liền lương cũng chừng như thế. Cứ vậy thì phần nhiều người sẽ tránh đường vào trường Cao đẳng mà xin bỏ làm quan, đến kỳ ai cũng được. Đó là cái ảnh hưởng trực tiếp của đạo nghị định ngày 5 Janvier vậy.

V. Th.

Chú ý! Chú ý!

AI LÀ CHỦ TIỆM BÁN THUỐC BẮC CHIN VÀ SÔNG nên tìm đến TIỆM QUÂN-THANG ở đường CANTON NAIS N 78-80 FAIFO là một nhà buôn bán thuốc bắc, tạp hóa, cước câu, trữ danh từ xưa chỉ nay trải đã 30 năm dư trên đường kinh-tế, ai ai đều nghe tiếng; làm ai bán là giá cả phải chăng, ai ở xa muốn mua gì cả gì, sẵn lòng trả lời ngay:

Xin kính mời quý khách chiểu cố.
Chủ nhân kính cáo
QUÂN-THANG

TƯ TƯỞNG MỚI

BÌNH-DÂN CHỦ-NGHIA

(NGUYỄN-VĂN CỦA LÝ-THỨ-THƯỜNG)

(Tiếp theo)

III. — Bình-dân chủ-nghĩa với đa-số chính-trị

Có người nói rằng « đa-số chính-trị » (gouvernement de la majorité) tức là « Bình-dân chủ-nghĩa ». Vô luận một thứ chính-trị nào, không có cái nào là không lấy cường lực làm cơ sở. Dưới bình-dân chủ-nghĩa, đa số đối với thiểu số, không có cái quan-hệ cưỡng chế hay sao? Ủy-xống (Wilson) nói rằng: Chính phủ chỉ là ở trên quyền-lực và cường lực. Vô-luận thứ chính-thể nào, cái đặc chất của Chính-phủ không ra ngoài quyền-lực. Một bên là kẻ trị giả, một bên là kẻ bị trị. Quyền lực của kẻ trị giả, hoặc trực tiếp hoặc gián tiếp, đều cũng qui về cường lực. Nói đơn giản một câu, Chính-phủ là một thứ cường lực là chủ yếu. Cái cường lực ấy không lấy vũ lực là chủ yếu làm tất yếu; thực ra là cái ý chí của một số người, hoặc toàn xã hội biểu thị ở cái ý chí, để thực hành cái mục đích cố hữu mà sự lý sự vụ công cộng. . . . Cường lực bất tất bày ra ngoài hình. Cường lực tuy làm hậu thuẫn cho quyền lực, nhưng không thể rời nó được. Quyền lực là kỹ thuật ở trên minh kẻ trị giả, đều ấy tuy rằng rõ ràng, nhưng nói quyền lực mà chỉ ở trên cường lực, đó không phải là sự thực biểu diện. Nói khác đi là cái hình thức của cường lực không phải là tất yếu. Cho nên có một thứ Chính-phủ, mà quyền lực không cần phải lấy hậu thuẫn vũ lực, tức là cái chính thể của những nước nào ngày nay mà cơ-quan chính trị vận dụng một cách tuấn tốc, không có đến gì là áp chế nhân dân. Nói khác đi, tức là cái hình thức chính trị không dựa vào cường lực vậy. Nhưng mà cường lực ẩn náu hay là rõ ràng, vốn không quan hệ gì với cái phân lượng nặng nhẹ của nó; những Chính-phủ tốt đời nay không dựa vào vũ lực của kẻ trị giả, mà dựa vào cái « tự do thừa nhận » (libre consentement) của kẻ bị trị, thế tức là Chính-phủ lấy hiến pháp và pháp-luật làm qui phạm, mà hiến pháp và pháp luật lại lấy tập quán của xã hội làm nguyên nguyên. Cái quyền lực của các Chính-phủ ấy, không phải là cái cường lực chuyên chế của một ông vua, không phải là cái cường lực bạo tàn của một thiểu số, ấy là cái cường lực của đa số nhân hợp lại vậy. Quốc-dân đều

Công việc của ta có nhiều điều khó khăn

信 Xín
Đồng
bào
chiếu
cố

VINH - HUNG - TUONG
文 中 所
祥 興 永
材 藥 熟 生
BUON BAN THUOC NAM THUOC BAC

真 誠
Nếu các ngài chẳng vui lòng giúp cho thôi
cũng khó bề thành đạt.

Cửa
Hàng
của
người
Nam

CREDIT FONCIER DE L'INDOCHINE

(ĐÔNG-PHÁP-ĐI-À-ÔC-NGÂN-HÀNG)

Cho vay

Cầm nhà đất
Cầm đồn điền
Làm nhà
Tậu nhà tàu đồn điền

Giả góp từng tháng trả gốc trả lãi, như góp 1000 đồng năm, trả 1000 đồng năm.

Lãi rất nhẹ — Cách giả dễ dàng.
Hành-hội có nhận về các kiểu nhà giá rất rẻ

XIN HỒI THIẾT LỆ TẠI:

HANOI — Hội Sở Hanoi 89 phố Francis Garnier
TOURANE — Maître PHAN-CAO-ĐOÀN,
Lục-Sự kiêm Quản-Lý Văn Khố tại Tòa Án

biết rằng cái cường lực ấy là vĩ đại, không ai dám phạm đến, cho nên cái sức mạnh chỉ tiềm phục mà không cần phải dùng. Cái cường lực mà quyền lực của các quan lại dân tuyến dựa vào, so với cái cường lực mà quyền lực của ông quân chủ chuyên chế dựa vào bản lai không có cái gì là bền hơn bên kia. Cái cường lực của ông lòng ở nước Hoa kỳ, với cái cường lực của Napoléon trước cuộc cách mạng, ai bên không hơn kém gì nhau, cái chỗ khác nhau căn bản của hai bên, toàn không phải là ở chỗ ẩn náu hay rõ ràng. Cường lực ấy, cũng như là uyên lực (sức mạnh của thần thể), anh Giáp thì dùng sức mạnh để làm hậu viện, anh Ất thì để làm tiền vệ, cái thời cảnh của sự dùng không đồng nhau, nhưng cùng đều là một thứ cường lực k. o g. c. ai cái gì khu biệt (1) (Còn nữa)

Vệ thực biên dịch

(1) Cái quan niệm quốc gia của các nhà xã hội chủ nghĩa thì cho rằng quốc gia (Chính phủ), là cái cơ sở quyền lực, mà cái quyền lực ấy là cái lợi ích của giai cấp thống trị, giai cấp chiếm hữu, đang áp bức giai cấp bị trị, giai cấp hạ tầng. Cái quyền lực ấy không phải là quyền lực của đa số, nhưng không phải là đại biểu cho ý chí của đa số nhân hoặc toàn thể xã hội, mà chỉ là đại biểu cho ý chí của giai cấp chiếm hữu mà thôi. Cái cấp sự muốn bảo toàn quyền lực của mình, nghĩa là muốn cho giai cấp bị trị phải áp phục dưới quyền lực ấy, thì tất nhiên phải dùng đến cường lực, mà cái cường lực ấy từ biểu hiện theo hình thức vũ lực là chưa! Nói tóm lại, Chính phủ là cái cơ quan tổ chức của một giai cấp đang áp bức một giai cấp khác, mà cái bản chất đó

bảo toàn quyền lực của Chính phủ là vũ lực. Chính phủ là cái sản vật do sự phân biệt giai cấp trong xã hội mà có, nếu trong xã hội không có giai cấp nữa thì Chính phủ tự nhiên không cần phải có.

Bởi cái ý kiến khác nhau như vậy, chỉ qua vì một bên ý tưởng thì biến bộ cho quốc gia tồn tại, mà một bên lại cho xã hội có nghĩa thì chỉ tưởng phủ loại cái tổ chức quốc gia của xã hội hiện thời.

AI BIẾT MẠCH DÙM

Tôi tên là Trần-Tiến ở làng Phú-Ninh, Đông Hò, có mất một đứa con 15 tuổi tên là Trần-thanh-Giản, tức cấp trụ, da đen, tai to, môi dày, vai rùn, trán rộng. Nguyễn nó học ở trường Pellerin đã đến 20 năm, nó đương trẻ lòng non dạ, chưa có chủ kiến, chẳng biết ai dù nó học t. ế nào mà đến năm nay nó tỏ ý muốn theo đạo Phật-n-chân. Nhà tôi là kẻ g. d. đạo, thấy vậy tôi vào cầu đem nó về nhà dạy khuyên dạy nó học kinh, không nó học đến ngày 4 April thì nó trốn đi. Tôi nghĩ nó về trường Pellerin, liền vào thăm nói với ông Đốc t. i ông nói rằng có làm giấy cam đoan cho nó đi, nhưng tự do thì ông làm giúp, quí trọng một tuần lễ thì được, Q. A. (thời trong một tuần lễ t. i nó về tìm tôi ở Huế. Tôi lại đem nó về nhà khuy-n dạy d. gần hai tháng, nó cứ ở nhà cũng không giao thiệp với ai. Một hôm có một người học ở Pellerin nghĩ về về, đến thăm nó, tiếp đến sáng hôm sau là 20 July nó lại trốn đi. Tôi tìm mãi không ra, tìm lòng thương con rất là bối rối; vậy nhờ bà con xa gần, ai gặp nó ở đâu, hoặc biết nó trốn ở đâu, hay bị thu đầu ở đâu, xin cho tôi biết, phí tiền bao nhiêu tôi xin chịu cả, vạn l.

Kính cáo
Trần-Tịch

CÓ TIN MỪNG

Có lời kính cáo các bạn Thương nghiệp, tây, nam, khách và các qui khách. Nay chúng tôi được dâng bản Độc quyền các thứ vật cho một nhà Đại Thương Cye pháp, tức là compagnie GRATRY, toàn xứ Trung Kỳ.

Xin mời các qui ngài chiểu cố, chúng tôi hết lòng chăm chú các giá rất là phải chăng, để cùng nhau hưởng lợi, xưa nay phần ít có một công việc xứng đáng về tay bạn Thương nghiệp VIỆT-NAM ta.

Hết thảy các lĩnh trong xứ Trung Kỳ chúng tôi có Đại lỵ c. xin liên đầu đến đây giao thiệp cũng như một nhà.

Nay kính cáo
TIÊN-LONG THƯƠNG-ĐOÀN
82 Rue des pipes Hanoi
Chủ nhân: TRẦN-QUANG-ĐOÀN

VIỆC THÈ GIỚI

PHÙNG VỚI TƯỞNG

(Tiếp theo)

hai, các tướng Quân-lý cũng gần phải bỏ trốn mà trốn, thì tại gây nên cái nạn Phùng Tướng phản tranh

光 大 濟 生 堂
CAM TÍCH TÂN
散 積 疳
各 處 均 有 代 理

DAI QUANG DUOC PHONG
CHOLON HANOI

CAM TÍCH TÂN

(Thuốc bột sán lá hiệu con BƯỚM BƯỚM)

Xét trong lẽ thường trẻ em khi biết đi biết chạy thì hay ăn bậy, tránh sao khỏi bệnh này bệnh kia nhưng thường lại hay sinh sán lá nước da vàng, ốm yếu, bụng nổi gân, hay đau bụng mà không rõ nguyên nhân, làm phiền ăn, hoặc ăn nhiều quá mà không biết no, hoặc tiêu ra bọ y rõ ràng là bệnh Cam-tích, nếu dùng thuốc không hay đã tốn tiền mà lại hại cho trẻ em nữa.

Bên được phòng không nộ chất công mơn, nên mời ra công tìm kiếm nơi các miền Dân-sơn bên Trung-quốc, chế luyện ra và thí nghiệm đã lắm phen mới thành được thứ cam-tích-tan này rất nên kiến hiệu, qui ông qui bà có em cháu nếu có các bệnh nói trên đây thì nên cho nó ăn, dầu mà không bệnh thì cũng bổ ích.

Cách dùng. — Trẻ em lúc từ một tới 5 tuổi, mỗi gói chia làm ba lần, từ 6 cho đến 10, mỗi lần uống một gói làm hai hoặc là uống liền. Mỗi ngày uống hai lần với nước trà, sữa, nước cháo hay là chấm với chuối mà ăn, nếu dùng được bốn ngày rồi phải cho uống lâu xđ của bốn-dương (hiệu con BƯỚM BƯỚM), mà xđ ra những độc địa, trong nước uống một lần thì trẻ em được khỏe khoắn ăn chơi.

NAM TRUNG-BẮC, CAO MIÊN và LEO xứ nào cũng có bán

DAI-QUANG-DUOC-PHONG

46 Đại-lộ Tông-dục-Phường CHOLON (Nam-kỳ)

47 Phố hàng đường HANOI (Bắc-kỳ)

